

*Алла Моренцова, викладач кафедри англійської мови
технічного спрямування № 1 факультету лінгвістики
Національного технічного університету України
"Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського"*

**РОЛЬ ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ ЗДОБУТТЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ПІДВИЩЕННІ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВИПУСКНИКІВ ЛІНГВІСТИЧНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ**

У статті розглядаються основні засади та організаційні підходи при впровадженні і реалізації дуальної форми освіти у підготовку майбутніх фахівців у галузі іноземних мов. Такий підхід здатний забезпечити відповідність якості професійної освіти вимогам ринку праці. Досліджуються окремі варіанти застосування дуальної освіти факультетом іноземної філології Волинського національного університету імені Лесі Українки. Робиться висновок, що розширення завдяки дуальній освіті діапазону навичок та компетенцій у студентів дає змогу суттєво підвищити конкурентоспроможність випускників на сучасному ринку праці.

***Ключові слова:** іноземна мова; навчальна програма; дуальна форма здобуття освіти; лінгвістика; працевлаштування.*

Літ. 11.

*Alla Morentsova, Lecturer of the Technical English
Department No.1, Linguistics Faculty
National Technical University of Ukraine
"Kyiv Ihor Sikorskiy Polytechnic Institute"*

**THE ROLE OF THE DUAL FORM OF HIGHER EDUCATION
IN COMPETITIVE GROWTH OF GRADUATES OF LINGUISTIC FACULTIES**

The article discusses the basic principles and organizational approaches in the promotion and implementation of dual form of education in the training of future specialists in the field of foreign languages. It is argued that dual education is one way to help graduates of higher education institutions increase their chances of successful employment. Such an approach can ensure the quality of professional education corresponds to the requirements of the labor market. It is noted that there is a limited number of pilot projects on integrating elements of dual education in higher education institutions today. Moreover, such projects are usually implemented only in specific industries. It is noted that the implementation of dual education in higher education institutions is more often carried out in the form of an experiment. Then, based on the results of individual experiments, data is accumulated and analytical reports are developed, which will form the basis for the formation of a national pattern of dual higher education. The article discusses several interesting Ukrainian practices in the implementation of dual education. Attention is drawn to individual options for implementing dual education by the faculty of foreign philology. It is noted that the number of cases of implementing dual education for linguistic and philological faculties is very limited. The interesting and useful experience accumulated at the Faculty of Foreign Philology of Lesya Ukrainka Volyn National University is recognized. The leadership of this university uses an innovative approach in implementing dual education. It is noted that the programs developed by the educational institution and employers are designed to promote the development of skills and competencies of students. Attention is paid to the formation of skills and competencies that can be useful not only for work in the field of linguistics and philology. It is established that the university actively works on researching the personnel needs of the region and creates a list of potential partner-employers with whom cooperation is planned. The conclusion is drawn that expanding the range of skills and competencies, as well as acquiring partial qualifications, in the case of dual education being implemented using related specialties, allows graduates to significantly increase their competitiveness in the labor market.

***Keywords:** foreign language; training program; dual form of education; linguistics; employment.*

Постановка проблеми. Працевлаштування випускників ЗВО є однією з найбільш актуальних тем, що хвилюють молодих людей, які щойно закінчують навчання. Натомість роботодавці постійно стикаються з проблемою підбору кваліфікованих кадрів із належною підготовкою. В умовах нестабільної економічної ситуації та посилення конкуренції на ринку праці пошук роботи для молодих фахівців може виявитися складним і тривалим процесом. У зв'язку з цим дуальна освіта – це один зі способів допомогти

випускникам вищів збільшити свої шанси на успішне працевлаштування [7, 11]. Дуальна система освіти передбачає поєднання теоретичного навчання у закладах освіти та практичного досвіду роботи в реальних умовах у процесі навчання. Вона може бути здійснена як у рамках звичайного освітнього процесу, так і у формі спеціалізованих курсів та програм, що проводяться спільно з компаніями та підприємствами. При цьому студенти отримують можливість ознайомитися з роботою на конкретних підприємствах, підвищити свою кваліфікацію та

набути досвіду роботи у професійному середовищі, що збільшує їхні шанси на працевлаштування після закінчення навчання. Звичайно ж, окрім дуальної освіти, є й інші фактори, які можуть вплинути на успішне працевлаштування випускників вищів. До належать рівень підготовки студента, його особисті якості та здібності, а також попит на конкретну спеціальність на ринку праці. Наказом Міністерства освіти і науки від 12.12.2019 № 1551 про Положення про дуальну форму здобуття професійної (професійно-технічної) освіти визначено, що дуальна форма здобуття освіти покликана забезпечити відповідність якості професійної освіти вимогам ринку праці [9]. Враховуючи необхідність перегляду традиційних підходів у системі професійної освіти та нові реалії її функціонування у сучасних непростих умовах, вбачається за необхідне надалі впроваджувати та поширювати підготовку фахівців за дуальною формою здобуття освіти.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Підвищенню конкурентоспроможності випускників закладів вищої освіти на ринку праці сприятиме впровадження європейських стандартів в освітніх закладах України. Становить інтерес досвід функціонування такої форми освіти, як дуальна, яка вже тривалий час застосовується у Швейцарії, Німеччині, Австрії, а також у деяких інших країнах [1; 2; 5]. Зміни до законів України “Про освіту”, “Про вищу освіту” щодо нової для України дуальної форми освіти, було внесено наприкінці 2019 р. [9]. Під дуальною формою освіти розуміють навчання осіб у закладах освіти з паралельним навчанням на робочих місцях на підприємствах, в установах й організаціях для отримання певної кваліфікації. Передбачається, що практична підготовка майбутніх спеціалістів може становити від 25 до 60 відсотків загального обсягу освітньої програми. Це надасть можливість залучення до освітнього процесу провідних фахівців підприємств, можливість оперативно вносити зміни в освітньо-професійні програми і впроваджувати їх в освітній процес. Для успішного впровадження системи дуальної освіти закладом вищої освіти та підприємствами, які уклали з цим закладом договір щодо впровадження професійної освіти за дуальною формою, будуть розроблені спеціальні навчальні плани для студентів, у яких буде поєднано освітню та робочу фахові програми. Таким чином, студенти навчатимуться на денній формі за спеціально розробленим графіком індивідуальних занять, водночас працюючи офіційно за обраним фахом на підприємстві. Дослідженню як підгрунтя, так і досвіду запровадження дуальної освіти присвячено багато робіт вітчизняних й іноземних науковців та педагогів (О. Григоревська, М. Скрипник, У. Дудка, О. Петрів, С. Дrajниця, О. Дrajниця, Т. Лечаченко, Ю. Журавльов, О. Бучинська, О. Давліканова, І. Лилик, А. Чайковська та ін.). В. Вем’ян,

В. Тер-Ованесян пишуть про необхідність “перегляду традиційних підходів у системі професійної освіти” саме з акцентом на підвищення готовності випускників до здійснення професійної діяльності [3, 29]. Ю. Журавльов нагадує про існування у минулому нашої країни різновиду дуальної освіти у вигляді “заводів-втузів” [6, 71]. Така система навчання поєднувала аудиторні заняття з виробничою діяльністю за спеціальністю на підприємстві протягом усього періоду навчання (5,5–6 років). Співвідношення часу роботи на виробництві та навчальних занять складало 1:1. Ю. Журавльов впевнений, що навчання “саме за дуальною формою”, дасть змогу забезпечити формування у випускників найбільш затребуваних на сьогодні компетенцій [6, 72]. О. Бучинська, О. Давліканова, І. Лилик, О. Яшкіна, А. Чайковська зібрали дані для доопрацювання чинної нормативної бази та підготували аналітичні звіти щодо думок здобувачів освіти та роботодавців про дуальну освіту [2]. Оскільки вважається, що Німеччина є родоначальником системи дуальної освіти, наведемо приклади висловлювань щодо неї учасників вебінару “Європейський та український досвід у підготовці фахівців за дуальною системою освіти – Практичні аспекти”, який відбувся 23 червня 2020 р. [5]. Ганс Георг Хассенпфлюг, керівник проекту “Сприяння розвитку професійної освіти в аграрних коледжах України (FABU) схвалює дуальну систему, унікальною характерною ознакою якої є “професійна зрілість наприкінці навчання”. На його думку, це полегшує “перехід від практичного навчання до реального професійного життя” [5]. Йорн Елерс, віцепрезидент Спілки фермерів землі Нижня Саксонія називає унікальною ознакою такого навчання саме “професійну працездатність” [5].

Проте побутує думка, що освіта за дуальною системою не може бути використана в однаковому обсязі для всіх закладів освіти. Заклади освіти, що готують фахівців з інформаційних технологій, механічної та електричної інженерії, аграрних наук та продовольства, мають тривалу історію співпраці з профільними підприємствами. Але з набуттям розповсюдження системи дуальної освіти дедалі розширюється діапазон закладів, які впроваджують елементи дуальної форми здобуття освіти. Наприклад, одна з найбільших світових консалтингових компаній EY (Ernst & Young) в Україні також допомагає українським вищим готувати спеціалістів [11]. На спільній з КНУ ім. Тараса Шевченка програмі “Бізнес-консалтинг” вже навчаються студенти юридичних спеціальностей, які водночас працевлаштовані у відділі аудиту, консалтингу та податково-юридичний [11].

Очевидно, що підготовка затребуваних на ринку праці випускників закладів освіти, до того ж із гарантованим працевлаштуванням одразу після випуску, зберігає актуальність практично для всіх напрямків

РОЛЬ ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ ЗДОБУТТЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ПІДВИЩЕННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВИПУСКНИКІВ ЛІНГВІСТИЧНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ

вищої освіти. Тому заклади освіти повинні сприяти створенню та розвитку мережі роботодавців / підприємств-партнерів, залучених до організації навчання за дуальною формою здобуття освіти.

Мета статті. У цій статті ми розглянемо роль дуальної освіти у професійному самовизначенні молоді, у підвищенні якості підготовки кваліфікованих кадрів із урахуванням вимог роботодавців, та, відповідно, у працевлаштуванні випускників закладів вищої освіти, зокрема, факультетів лінгвістики та філології. При роботі над статтею був використаний комплекс теоретичних методів, зокрема: збір даних, систематизація, аналіз та узагальнення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для вдосконалення змісту університетської освіти, на думку ректора Національного університету біоресурсів і природокористування України Станіслава Ніколаєнка, особливу увагу треба приділити двом факторам: діджиталізації сучасного суспільства та поєднанню “виробництва, науки, освіти та бізнесу в єдину функціональну модель” [8, 12]. Онлайн-форум “Бізнесу про дуальну освіту” був присвячений саме обговоренню варіантів практичного впровадження в Україні дуальної форми здобуття освіти та популяризації найкращих практик [10]. У ході форуму було представлено результати пілотного проекту з впровадження дуальної форми здобуття освіти (ДФЗО), а також відбулось обговорення перспектив її розвитку в Україні. Обговорювались досвід взаємодії закладів вищої освіти та роботодавців, роль роботодавців у дуальній освіті та реалізовані пілотні проекти. За отриманими результатами було визначено, що найбільш ефективна співпраця закладів вищої освіти та роботодавців спостерігається у сільському, лісовому і рибному господарстві (53 %), видобувній промисловості (51 %), енергетиці та переробній промисловості (46–48 %) та в готельно-ресторанному бізнесі (45 %). Як правило, серед найпоширеніших форм співпраці називались організація виробничої практики та підвищення кваліфікації працівників підприємств у ЗВО. Така форма співпраці, як дуальна освіта, становила лише 9,7 % [10]. На жаль, на форумі йшлося не про всі галузі освіти, які підтримують та впроваджують підготовку фахівців за дуальною формою здобуття освіти. На сьогодні вже існують приклади успішного здобуття вищої освіти з використанням елементів дуальної форми навчання серед таких інститутів та факультетів, для яких, на перший погляд, це видається дещо незвичним та пов’язаним з певними труднощами.

Розглянемо приклад впровадження ДФЗО на факультеті іноземної філології Волинського національного університету імені Лесі Українки, де студенти, які опановують таку спеціальність “Прикладна лінгвістика”, вже поєднують навчання з роботою за дуальною системою [4]. Цьому передувало підписання тристоронньої угоди про здобуття вищої

освіти з використанням елементів дуальної форми навчання між ВНУ імені Лесі Українки в особі ректора А. Цюся, ІТ-компанією “InternetDevels” в особі її керівника В. Левандовського та студентами факультету. Згідно з угодою студенти I та II курсів спеціальності “Прикладна лінгвістика. Переклад і комп’ютерна лінгвістика” братимуть участь у програмі дуальної освіти. За цією програмою заплановані заняття на підприємствах у спеціально обладнаних для цього навчальних приміщеннях. Також очікуються зміни навчальних планів факультету, до яких будуть додані нові дисципліни “Основи ІТ маркетингу” та “Контент маркетинг”, які викладатимуть запрошені фахівці ІТ компанії. В Університеті також діє угода про здобуття вищої освіти з використанням елементів дуальної форми навчання з ТОВ “ДРУДЕСК”, в якій беруть участь першокурсники спеціальності “Прикладна лінгвістика”. Реалізації програми здобуття вищої освіти з елементами дуальної форми навчання відбувається вже декілька років поспіль. За словами ректора А. Цюся, станом на сьогодні студенти Університету в межах реалізації програми дуальної форми здобуття освіти працюють у багатьох підприємствах, серед яких першою була компанія “InternetDevels”. Найефективнішим варіантом співпраці ректор називає відкриття спільних навчальних лабораторій. Факультет іноземної філології вишу постійно працює над розширенням зв’язків з майбутніми роботодавцями. Цієї весни студенти факультету в рамках курсу “Професійна діяльність і працевлаштування філолога” вже відвідали Волинський науково-дослідний експертно-криміналістичний центр МВС України, Управління міжнародного співробітництва і проектно-ї діяльності міської ради м. Луцьк, підприємство Modern Expo, яке об’єднує провідних професіоналів R&D, ІТ, ритейл-дизайну, інженерії у сферах електронної комерції, омніканальності, самообслуговування, безперервного користувацького досвіду, логістики та інтегрованих рішень для ланцюгів поставок, інформаційне агентство “Конкурент” [4].

Очевидно, що не всі студенти філологічних та лінгвістичних факультетів знаходять роботу, яка б у повному обсязі відповідала б їхнім очікуванням та здібностям. До того ж, наприклад, ІТ-спеціалізації, є більш популярними серед роботодавців. Тому треба приділяти увагу розвитку навичок та компетенцій студентів, зокрема тих, які можуть бути корисними для різних галузей, а не тільки для лінгвістики та філології. Отже, досвід, накопичений ВНУ імені Лесі Українки, становить цінність ще й з огляду на розширення діапазону навичок і компетенцій студентів у процесі реалізації дуальної форми здобуття освіти. В Університеті активно відбувається дослідження потреб регіону, зокрема, створення списку потенційних партнерів-роботодавців. Керівництво Університету на чолі із ректо-

РОЛЬ ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ ЗДОБУТТЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ПІДВИЩЕННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВИПУСКНИКІВ ЛІНГВІСТИЧНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ

ром А. Цюсем влаштовує зустрічі з роботодавцями, на яких обговорюються складові можливої співпраці, з урахуванням принципів дуальної освіти розробляються варіанти графіків освітнього процесу, узгоджується зміст освітніх програм та перелік спеціальностей, для яких планується впровадження ДФЗО. Згідно з пропозиціями законодавчо-нормативної бази для запровадження ДФЗО ініціатива щодо організації дуальної форми здобуття освіти може походити від здобувачів освіти, закладів освіти або роботодавців. Окрім інших передумов, є необхідною наявність у роботодавців матеріально-технічної бази та підготовленого персоналу для забезпечення практичного навчання на робочих місцях за відповідною освітньою програмою. Враховуючи складні сучасні обставини, ймовірно, що, можливо, не завжди існуватиме відповідність напрямку роботи підприємства спеціальності, яку опановує здобувач. Проте, на думку автора, ситуація, коли дуальне навчання відбувається за суміжною спеціальністю або близькою до спеціальності, яку опановує здобувач, забезпечує набуття ним більш широкого діапазону навичок та компетенцій, що, зі свого боку, підвищує шанси на успішне працевлаштування одразу після випуску.

Висновки. Очевидно, що дуальна форма здобуття вищої освіти відіграє важливу роль у відновленні економіки країни та сталому розвитку суспільства, тому позитивний досвід її впровадження потребує подальшого вивчення та популяризації. За умов потреби у якнайшвидшому відновленні економіки країни та її соціальної сфери, дуальна форма здобуття вищої освіти допоможе студентам отримати не тільки теоретичні знання, але й практичний досвід, необхідний для успішного працевлаштування у різних галузях економіки. Безперечно, що підприємства та компанії, які забезпечуватимуть практичну підготовку студентів, отримують у результаті підготовлених працівників з необхідним досвідом роботи та знаннями. Розширення діапазону навичок і компетенцій, а також набуття часткових кваліфікацій, за умов, коли ДФЗО здійснюється з застосуванням суміжних спеціальностей, дає змогу суттєво підвищити конкурентоспроможність випускників на ринку праці. На жаль, на сьогодні ДФЗО ще не набула достатнього поширення. Тому роботодавці у кращому випадку мають можливість поповнювати кадри за власним вибором шляхом відбору майбутніх працівників під час проходження студентами виробничої чи переддипломної практики. Перспективною темою для подальших досліджень може бути вивчення досвіду співпраці та впровадження ДФЗО між закладами вищої освіти та роботодавцями.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бугайчук В., Давліканова О., Лилик І. та ін. Онтологія дуальної освіти: досвід Німеччини та України: практичний посібник. Київ: ТОВ "Вістка", 2022. 240 с.

2. Бучинська О.В., Давліканова О.Б., Лилик І.В., Яшкіна О.І. Аналітичний звіт "Думки здобувачів про дуальну освіту" за результатами дослідження обізнаності здобувачів про дуальну форму здобуття освіти та досвіду учасників пілотного проекту із її запровадження на рівні фахової передвищої та вищої освіти України" / за заг. ред. О. Давліканової. Київ, 2020. 110 с.

3. Вем'ян В.Г., Тер-Ованесян В.Г. Дуальна форма професійної освіти як умова ефективного рішення завдань модернізації освіти. *Психологія: реальність і перспективи*: зб. наук. праць. Рівне, 2015. Вип. 5. С. 29–34.

4. Дуальна освіта: другий рік. ВНУ ім. Лесі Українки. URL: <https://all.vnu.edu.ua/dualna-osvita-druhiy-rik> (дата звернення: 24.04.2023).

5. Європейський та український досвід у підготовці фахівців за дуальною формою. Практичні аспекти. Науково-методичний центр вищої та фахової передвищої освіти. URL: <https://nmc-vfpo.com/osvita/dualna/> (дата звернення: 24.04.2023).

6. Журавльов Ю.В. Дуальна форма здобуття освіти – втілена реальність. *Новий колегіум*. 2020. № 4 (102). С. 71–75.

7. Ніколаєв Є., Рій Г., Шемелинець І. Вища освіта в Україні: зміни через війну: аналітичний звіт. Київ: Київський університет ім. Бориса Грінченка, 2023. 94 с.

8. Ніколаєнко С. Вища освіта України – через війну до європейського визнання. *Вища школа*. 2022. № 7–9 (217). С. 7–25.

9. Про затвердження Положення про дуальну форму здобуття професійної (професійно-технічної) освіти. Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.12.2019 р. № 1551. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0193-20#n14> (дата звернення: 24.04.2023).

10. Сумський НАУ взяв участь у форумі: "Бізнесу про дуальну освіту". URL: <https://snau.edu.ua/sumskij-nau-prijn-uv-uchast-u-forumi-biznesu-pro-dualnu-osvitu/> (дата звернення: 27.04.2023).

11. Требор І. Український бізнес готує собі співробітників зі студентської лави: п'ять компаній, які використовують дуальну освіту (24 грудня 2021). URL: <https://delo.ua/uk/business/ukrayinskii-biznes-gotuje-sobi-spivrobitniki-kiv-zi-studentskoyi-lavi-pyat-kompanii-yaki-vikoristovuyut-dualnu-osvitu-390597> (дата звернення: 25.04.2023).

REFERENCES

1. Buhachuk, V., Davlikanova, O. & Lylyk, I. et al. (2022). Ontology of dual education: the experience of Germany and Ukraine. *Practical guide*. Kyiv, 240 p. [in Ukrainian].

2. Buchynska, O.V., Lylyk, I.V., Yashkina, O.I. & Davlikanova, O.B. (Ed.). (2020). Analytical report "Opinions of applicants about dual education" based on the results of a study of the awareness of applicants about the dual form of education and the experience of the participants in the pilot project for its implementation at the level of professional higher and higher education in Ukraine". Kyiv, 110 p. [in Ukrainian].

3. Vemyan, V.G. & Ter-Ovanesyan V.G. (2015). Dual form of vocational education as a condition for effective solution of tasks of modernization of education [Dual form of vocational edu-

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ДИДАКТИЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ВМІНЬ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ІНФОРМАЦІЇ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

cation as a condition for effective solution of problems of modernization of education]. *Psychology: reality and prospects: collection of studies*. Rivne, Vol. 5, pp. 29–34. [in Ukrainian].

4. Dualna osvita: druhyi rik [Dual education: second year]. Lesya Ukrainka Volyn National University. Available at: <https://all.vnu.edu.ua/dualna-osvita-druhiy-rik> (Accessed 24 Apr. 2023). [in Ukrainian].

5. Yevropeyskyi ta ukraïnskyi dosvid u pidhotovtsi fakhivtsiv za dualnoiu formoiu. Praktychni aspekty. Naukovo-metodychnyi tsentr vyshchoi ta fakhovoi peredvyshchoi osvity [European and Ukrainian experience in the training of specialists in the dual form. Practical aspects. Scientific and Methodological Center for Higher and Professional Higher Education]. Available at: <https://nmc-vfpo.com/osvita/dualna/> (Accessed 24 Apr. 2023). [in Ukrainian].

6. Zhuravlov, Yu.V. (2020). Dualna forma zdobuttia osvity – vtilena realnist [The dual form of education is an embodied reality]. *New Collegium*. Vol. 4 (102). pp. 71–75. [in Ukrainian].

7. Nikolaiev, Ye., Rii, H. & Shemelynets, I. (2023). Vyshcha osvita v Ukraini: zminy cherez viinu: analitychnyi zvit [Higher Education in Ukraine: Changes due to War of War: Analytical Report]. Kyiv, 94 p. [in Ukrainian].

8. Nikolaenko, S. (2022). Vyshcha osvita Ukrainy – cherez viinu do yevropeiskoho vyznannia [Higher Education in

Ukraine – through War to European Recognition]. *High school*. Vol. 7–9 (217). pp. 7–25. [in Ukrainian].

9. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro dualnu formu zdobuttia profesiinoi (profesiino-tekhnichnoi) osvity [On approval of the Regulations on the dual form of obtaining professional (professional-technical) education]. Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine, December 12, 2019 No. 1551. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0193-20#n14> (Accessed 24 Apr. 2023). [in Ukrainian].

10. Sumskyi NAU vziav uchast u forumi: “Biznesu pro dualnu osvitu” [Sumy NAU took part in the forum: “Business about dual education”]. Available at: <https://snau.edu.ua/sums-kij-nau-prijnyav-uchast-u-forumi-biznesu-pro-dualnu-osvitu/> [in Ukrainian].

11. Trebor, I. (2021). Ukraïnskyi biznes hotuie sobi spivrobitnykiv zi studentskoi lavy: piat kompanii, yaki vykorystovuiut dualnu osvitu [Ukrainian business prepares its employees from the student bench: five companies using dual education]. Available at: <https://delo.ua/uk/business/ukraïnskii-biznes-go-tuje-sobi-spivrobitnikiv-zi-studentskoyi-lavi-pyat-kompanii-y-aki-vikorystovuyut-dualnu-osvitu-390597> (Accessed 25 Apr. 2023). [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 26.04.2023

УДК 378.026:[[373.3.011.2/.3-051]:37.091.33-028.22](045)

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.277336>

Інна Ліпчевська, аспірантка
Інституту педагогіки НАПН України

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ДИДАКТИЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ВМІНЬ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ІНФОРМАЦІЇ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У статті представлено й охарактеризовано організаційно-дидактичні умови формування та розвитку вмінь візуалізації навчальної інформації майбутніх учителів початкової школи в процесі їхньої професійно-педагогічної підготовки в педагогічних закладах вищої освіти, а саме: оновлення змісту профільних предметів у контексті надання знань про візуалізацію навчальної інформації як складову початкової освіти; наскрізне використання форм, методів і засобів візуалізації у навчально-пізнавальній діяльності студентів з дисциплін психолого-педагогічного циклу та протягом виробничої педагогічної практики; створення у межах освітнього середовища вищої школи освітнього осередку з питань візуалізації навчальної інформації.

Ключові слова: організаційно-дидактичні умови; уміння; візуалізація навчальної інформації; візуальна грамотність; професійно-педагогічна компетентність; майбутній вчитель початкової школи; форми, методи і засоби навчання; інформатизація освіти; початкова освіта.

Рис. 1. Літ. 15.

Inna Lipchevska, Postgraduate Student
Institute of Pedagogy of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine

ORGANIZATIONAL AND DIDACTIC CONDITIONS OF VISUALIZING EDUCATIONAL INFORMATION SKILLS FORMATION AMID FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS

The ability to visualize educational information is a component of the pedagogical competence of a modern primary school teacher. It can be defined as the ability to consciously use knowledge and skills regarding forms, methods and means of visualizing for visual representation of educational information in pedagogical activities. Visualizing educational information skills integrate motivational-target, cognitive-constructive, activity-project and reflexive-regulatory components.

The article presents and describes the organizational and didactic conditions of the visualizing educational information skills formation amid future primary school teachers in the process of their professional and pedagogical training in higher education. According to the conducted scientific research, they are defined as a complex set of didactic resources and initial provisions, as well as organizational factors of students' educational and cognitive activity, the introduction of which in structural and functional unity contributes to the formation and development of these skills in the dynamic system of training future primary school